

בש"פ 1113/23 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1113/23

לפני: כבוד השופט ד' ברק-ארז

העורר: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
מיום 5.2.2023 במ"ת 4702-12-22 שניתנה על ידי
כבוד השופט א' פינק

תאריך הישיבה: כ"ד בשבט התשפ"ג (15.2.2023)

בשם העורר: עו"ד ירון פורר, עו"ד אסתר בר ציון

בשם המשיבה: עו"ד יצחק פרדמן

מתורגמנית

לשפת הסימנים: עדנה קורנגולד

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 5.2.2023 (מ"ת 4702-12-22, השופט א' פינק). בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

2. ביום 4.12.2022 הוגש נגד העורר כתב אישום לבית המשפט המחוזי המגולל מסכת קשה של עבירות מין בקטינים. על-פי הנטען, העורר - שהוא כבד שמיעה ודיבור - ביצע עבירות מין בארבעה קטינים כבדי שמיעה בין השנים 2015-2022, בעת ששימש כמדריך שלהם במועדוניות. כתב האישום מחזיק ארבעה אישומים, שכל אחד מהם נסב על עבירות שבוצעו כלפי אחד מהמתלוננים.
3. בד בבד עם הגשתו של כתב האישום הוגשה גם בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו. בו ביום התקיים דיון ובגדרו הסכים העורר לקיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמתו (תוך שמירת טענותיו בהקשר זה להליך העיקרי), אך טען כי יש מקום לשקול חלופה למעצר מאחורי סורג ובריא נוכח נסיבותיו האישיות. מנגד, בא-כוח המדינה עמד על חומרת המעשים המיוחסים לעורר ועל המסוכנות הנשקפת מהם. בתום הדיון הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד למתן החלטה אחרת, וכן הפנה אותו לשירות המבחן לשם עריכת תסקיר מעצר.
4. ביום 1.1.2023 הוגש התסקיר בעניינו של העורר, אשר נערך לאחר פגישה עמו שהתקיימה באמצעות היועדות חזותית ובסיוע מתורגמן לשפת הסימנים, כמו גם לאחר פגישות עם המפקחים שהוצעו - הוריו, אחותו ושכנות שהן חברות משפחה. בתסקיר צוין כי העורר הוא רווק בן 28, שהתגורר אצל הוריו טרם מעצרו, וכי הוא כבד שמיעה מלידה אשר מתקיים מקצבת נכות מטעם הביטוח הלאומי. כן צוין כי העורר נעדר עבר פלילי. באשר למעצרו, צוין כי העורר עצור מחודש נובמבר 2022, כי הוא תיאר קשיי תקשורת עם בני משפחתו ועם גורמים בשב"ס, וכי הוא מצוי "בהשגחה", בפיקוח מצלמות, בשל קשיי הסתגלות למעצר וחשש לפגיעה עצמית. עוד צוין כי העורר מדווח שחווה הצקות והתעללות פיזית הן מצד עצורים אחרים והן מצד אנשי סגל שב"ס, וכי הוא מסר שהוא מצוי במעקב וטיפול פסיכיאטרי. לצד זאת, שירות המבחן הדגיש את הקשיים העולים מכך שהעורר מתקשה להכיר בחלקים הבעייתיים באישיותו ובהתנהלותו והוסיף כי ניכרים אצלו עיוותי חשיבה. בסיכומו של דבר, שירות המבחן העריך שקיים סיכון להישנות התנהגות מינית פוגענית כלפי קטינים, וחרף התרשמותו החיובית מהמפקחים שהוצעו - נמנע מלהמליץ על שחרורו של העורר לחלופת מעצר.
5. ביום 8.1.2023 התקיים דיון בבית המשפט המחוזי. באי-כוחו של העורר עתרו להשבת עניינו לשירות המבחן, כדי שזה יפגש עמו פנים אל פנים, וכן יבחן את האפשרות להעבירו למעצר בפיקוח אלקטרוני. בסופו של דבר, בית המשפט המחוזי קיבל בקשה זו, בציינו כי דעתו אינו נוחה מכך שהפגישה עם העורר נערכה באמצעות היועדות חזותית, על רקע קשיי השמיעה שלו.
6. בהתאם לכך, ביום 19.1.2023 הוגש תסקיר משלים בעניינו של העורר, שהוכן אף הוא מבלי שנערכה פגישה פרונטלית עם העורר. בתמצית אציין כי ההסבר שנתן לכך שירות המבחן לא הניח את דעתו של בית המשפט המחוזי, וזה הורה פעם נוספת על הגשת תסקיר משלים לאחר שתיערך פגישה פרונטלית עם העורר, כפי שנקבע בהחלטה הקודמת.
7. ביום 2.2.2023 הוגש תסקיר מעצר משלים נוסף בעניינו של העורר, שלישי במספר, זו הפעם לאחר שנערכה פגישה פרונטלית בנוכחות מתורגמנית לשפת הסימנים, וכן לאחר בחינת עמדתם של נפגעי העבירה. תסקיר זה הלך בדרכם של התסקירים הקודמים ונמנע מלהמליץ על תחליף למעצר מאחורי סורג ובריא, אף לא במתכונת של מעצר בפיקוח אלקטרוני.

8. בהחלטה הנזכרת בפתח הדברים הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו. בעיקרו של דבר, בית המשפט המחוזי עמד על חומרת העבירות המיוחסות לעורר בכתב האישום, עבירות שבוצעו במשך תקופה של מספר שנים וכלפי ארבעה מתלוננים שונים, תוך ניצול מעמדו כמדריך – באופן המלמד על מסוכנותו הרבה ואף מקים חשש מסוים לשיבוש. על רקע זה, וחרף נסיבותיו האישיות של העורר וקשיי ההסתגלות והתקשורת מהם הוא סובל במעצר, מצא בית המשפט המחוזי כי יש להותירו מאחורי סורג ובריה.

9. הערר שבפני מכוון כלפי החלטתו של בית המשפט המחוזי, ובו נטען כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שהורה על המשך המעצר מאחורי סורג ובריה. לטענת העורר, נסיבותיו האישיות הן חריגות ומצדיקות החלטה על מעצר בפיקוח אלקטרוני, לצד קביעת תנאים מגבילים אחרים. טענתו המרכזית של העורר היא שבית המשפט המחוזי לא ניתח כנדרש את ההשפעה והנזק הבלתי-הפיך שגורם לו המעצר ואת הפגיעה האנושה בו לנוכח מצבו ככבד שמיעה שאף אינו מדבר. העורר מוסיף ומדגיש כי הוא אינו יכול לשוחח בטלפון ומתקשר עם אמו בלבד באמצעות מערכת זום, כאשר זו פנויה ונגישה לו, בתיאום עם עובד סוציאלי ומנהל אגף. פתרון מורכב זה, כך נטען, אינו יכול להיות מיושם בתכיפות מספקת, וכך מעצרו מאחורי סורג ובריה הופך לקשה מנשוא. כמו כן, נטען כי גם לבאת-כוחו של העורר אין אפשרות לתקשר עמו ללא מתורגמן, וכי הדבר מצריך אישור של גורמי שב"ס לכניסת המתורגמן לבית המעצר ותיאום מראש של לוחות הזמנים – באופן המקשה על ניהול ההליך הפלילי. כמו כן, העורר מלין על האופן שבו פעל שירות המבחן בעניינו. על כן, לשיטתו של העורר, נסיבות אלו הצדיקו סטייה מהמלצתו של שירות המבחן, בדרך של העברה למעצר בפיקוח אלקטרוני "עם תנאים מגבילים מוקפדים וברורים", ובכלל זה איסור כניסה של קטינים למקום שבו ימצא העורר ואיסור שימוש במחשב או בטלפון חכם. בדרך זו, כך נטען, ניתן יהיה להבטיח את שלום הציבור והמתלוננים.

10. הדיון בערר התקיים בפני ביום 15.2.2023. העורר השתתף בדיון במתכונת של היועדות חזותית ונעזר לצורך כך במתורגמנית לשפת הסימנים. הוריו של העורר התייצבו אף הם לדיון.

11. באי-כוחו של העורר חזרו והעלו טענות לקשיי תפקוד משמעותיים של העורר, באופן שמשליך על יכולתו הבסיסית להתנהל בבית המעצר. בהקשר זה נטען כי העורר חווה קשיי תקשורת ניכרים עם אנשי הסגל וגורמי מקצוע בבית המעצר, כמו גם עם עצירים אחרים. עוד צוין כי נסיבות מעצרו מאחורי סורג ובריה מכבידות באופן משמעותי על יכולתו המעשית לעמוד בקשר עם משפחתו ואף עם עורכי דינו, בהתחשב בצורך בזמינותם של אמצעים טכנולוגיים מתאימים ושל מתורגמן. כן שב ונטען שהעורר סובל במעצרו מהתנכלויות ואף מאלימות. באי-כוח העורר הבהירו כי הגם ששב"ס אכן עושה מאמץ לתת מענה לצרכי העורר, נותרים קשיים מהותיים ביותר. כמו כן, באי-כוח העורר הדגישו את התרשמותו החיובית של שירות המבחן ממערך הפיקוח המוצע והביעו נכונות להוסיף כל חיזוק נוסף הנדרש לצורך העברתו למעצר בפיקוח אלקטרוני.

12. מנגד, בא-כוח המדינה הציג הודעה מטעם שב"ס, שהוגשה אף לבית המשפט המחוזי. על-פי האמור בהודעה זו, העורר נפגש מדי יום עם גורמי מקצוע בכלא, כדוגמת אנשי צוות רפואי ועובדים סוציאליים, ומבדיקה שנערכה "לא עולה קושי בתקשורת עימו". בא-כוח המדינה הוסיף בהקשר זה כי העורר מסוגל לקרוא שפתיים ולתקשר באמצעות כתיבה, כך שלמעשה מלוא הקשיים שהציף מקבלים מענה. עוד צוין כי בית המשפט המחוזי אף הוא עוקב אחר קשיי התקשורת של העורר, וכי ככל שהוא נתקל בקושי חריג, דרכו פתוחה להגיש עתירת אסיר. כן הודגשו חומרת מעשיו של העורר והמסוכנות הגבוהה הנשקפת ממנו, כמו גם חששם של המתלוננים מפני יציאתו ממעצר מאחורי סורג ובריה.

13. לאחר ששקלתי את הדברים, ולא בלי התלבטות, אני סבורה שבמקרה מיוחד זה, בשים לב למצבו של העורר כאדם עם מוגבלות, על מכלול הקשיים הנלווים לכך בנסיבותיו האישיות, יש הצדקה להורות על מעצרו בפיקוח אלקטרוני, תוך עמידה על מערך פיקוח מתאים.
14. אכן, אין צורך להכביר מלים על חומרת המעשים המיוחסים לעורר ועל המסוכנות הטבועה בהם. על כך אין חולק. אולם, זהו אחד מאותם מקרים שבהם מעצר מאחורי סורג ובריש כרוך במשא כבד במיוחד נוכח מאפייניו האישיים של הנאשם. כך, תנאי מעצר מעין אלו עלולים לפעמים לגרור השלכות קשות כלפי נאשם עם מוגבלות או בעיות רפואיות, ולהעמידו בפני קשיים שאינם ניצבים בפני עצורים אחרים. במצבים מעין אלה יש מקום לתת לקשיים האמורים משקל מיוחד במסגרת האיזון הראוי בין נסיבותיו הפרטניות של הנאשם לבין הצורך הברור להגן על הציבור מפניו (ראו והשוו: בש"פ 390/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 20 ו-22-23 (25.1.2021)).
15. בנסיבות העניין, חרף הנכונות והמאמצים הראויים של שב"ס לסייע במציאת פתרונות מתאימים, שוכנעתי כי העורר אינו מקבל מענה לכלל צרכיו ונמצא במצב מצוקתי. דומה כי כתליו של בית המעצר מציבים בפני העורר מחסום שפתי ותקשורתי משמעותי, ולא היה בדברים שנמסרו על-ידי בא-כוח המדינה כדי להניח את הדעת באשר לכך. על כך יש להוסיף, כי בשל אילוצים של חיי המעשה, ההיערכות להחזקה של אנשים עם מוגבלות מאחורי סורג ובריש היא מורכבת יותר בבית מעצר, להבדיל מאשר בבית כלא קבוע.
16. אוסיף באופן ספציפי, כי התרשמתי אף שמתכונת התקשורת השוטפת בין עורכי דינו של העורר לבינו לצורך היערכות למשפטו אינה מספקת, עניין שיש לו חשיבות רבה בהתחשב בזכותו להליך הוגן.
17. זאת ועוד, יש מקום להוסיף ולהזכיר את עמדתו החיובית של שירות המבחן ביחס לחמשת המפקחים שהוצעו, והתרשמותו כי הם מבינים את הסיכון במצבו של העורר, את האחריות הנדרשת בתפקיד הפיקוח וכן את המשמעות הטכנית שלו. במכלול, אני סבורה כי יש בכך כדי להפחית במידה רבה את עוצמתן של עילות המעצר ביחס לעורר, וכל זאת בשילוב עם הצבתם של תנאים מגבילים הדוקים המתחייבים מאופי העבירות.
18. לנוכח כל האמור, אני סבורה שיש מקום לקבל את הערר במובן זה שהעורר יועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני, בתנאים הדוקים. בכלל זה, העורר יהיה נתון בפיקוח אנושי של שני מפקחים במקביל, כל העת, לצד הרחקה מוחלטת שלו מקטינים, כמו גם מניעה שלו מכל צורת תקשורת אלקטרונית (טלפון, מחשב ואינטרנט) ותנאים כספיים גבוהים. כמו כן, למען הסר ספק ובהתחשב במיקום החלופה, יובהר כי העברתו של העורר למעצר בפיקוח אלקטרוני היא ללא חלונות. אני מורה אפוא על השבת הדיון לבית המשפט המחוזי לצורך בחינת היתכנותו של מעצר בפיקוח אלקטרוני במקום המוצע, וכן לצורך בחינת המפקחים וקביעת הפרטים המדויקים של התנאים המגבילים שיוטלו על העורר, בהתאם למפורט לעיל.
19. סוף דבר: הערר מתקבל כאמור בפסקה 18.

ניתנה היום, ה' באדרהתשפ"ג (26.2.2023).

